

ГАРЧИГ

НЭГ. УУРХАЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ	7
ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.	13
ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ	14
4.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	14
4.2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХАМРАХ ХҮРЭЭ	15
ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	16
ЗУРГАА. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	21
ДОЛОО. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	23
НАЙМ. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	25
ЕС. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	26
АРАВ. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	27
АРВАН НЭГ. ХОГ ХАЯГДАЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	29
АРВАН ХОЁР. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛБӨР	30
АРВАН ГУРАВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	31
АРВАН ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВӨГӨӨ.	33
АРВАН ТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2024 ОНЫ НИЙТ ТӨСӨВ	35

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. MV-014228 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицлууд.....	3
Хүснэгт 2. Агаар орчинд нөлөөлөх байдал.....	7
Хүснэгт 3. Хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх байдал.....	8
Хүснэгт 4. Газрын доорх усанд нөлөөлөх байдал.....	9
Хүснэгт 5. Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх.....	10
Хүснэгт 6. Амьтны аймагт нөлөөлөх.....	11
Хүснэгт 7. Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	13
Хүснэгт 8. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд хийгдэх ажлууд.....	16
Хүснэгт 9. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө.....	21
Хүснэгт 10. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө.....	23
Хүснэгт 11. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	24
Хүснэгт 12. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	25
Хүснэгт 13. Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	26
Хүснэгт 14. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	28
Хүснэгт 15. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	29
Хүснэгт 16. Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	31
Хүснэгт 17. БОМТ-ий хэрэгжилтийг тайлагнах хуваарь.....	34
Хүснэгт 18. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төсөв.....	35

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Эрээний нүүрсний уурхайн байршил.....	4
--	---

НЭГ. УУРХАЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл

“Илчит металл” ХХК нь 2005 оны 12-р сарын 08-нд байгуулагдсан ба Булган аймгийн Сайхан сумын нутаг, Эрээний ихэр уул нэртэй газарт орших 65,59 га талбайд MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2008 оны 09-р сарын 30-ний өдөр 30 жилийн хугацаагаар авсан.

Эрээний нүүрсний орд газар нь засаг захиргааны хувьд Улаанбаатар хотоос баруун зүгт 400 км, Эрдэнэт хотоос баруун зүгт 168 км, Булган аймгаас баруун зүгт 100 км, Булган аймгийн Сайхан сумаас баруун хойд зүгт, ашиглаж дууссан Сайхан овоогийн нүүрсний уурхайгаас зүүн зүгт 11 км тус тус зайтайгаар оршино.

Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Орхон Сэлэнгийн геологи-тектоникийн бүст орших ба Ордын районы гадаргуу нь дов толгодорхуу, хамгийн өндөр цэг нь Сайхан уул бөгөөд далайн түвшнээс дээш 1856 м өндөрт оршдог. Ордын талбай нь газарзүйн байрлалаар Төв монголын төвийн атираат мужийн хойд хэсэгт хамаарагдана. Манай орны Хангай-Хөвсгөлийн уулсын зүүн хэсэг Хангайн нурууны төдийлөн өндөр биш уулс нуруу бүхий, өмнөд хэсгийн үргэлжлэл бөгөөд ерөнхийдөө ойт хээрээс тал хээрт шилжсэн завсрын бүсэд багтдаг.

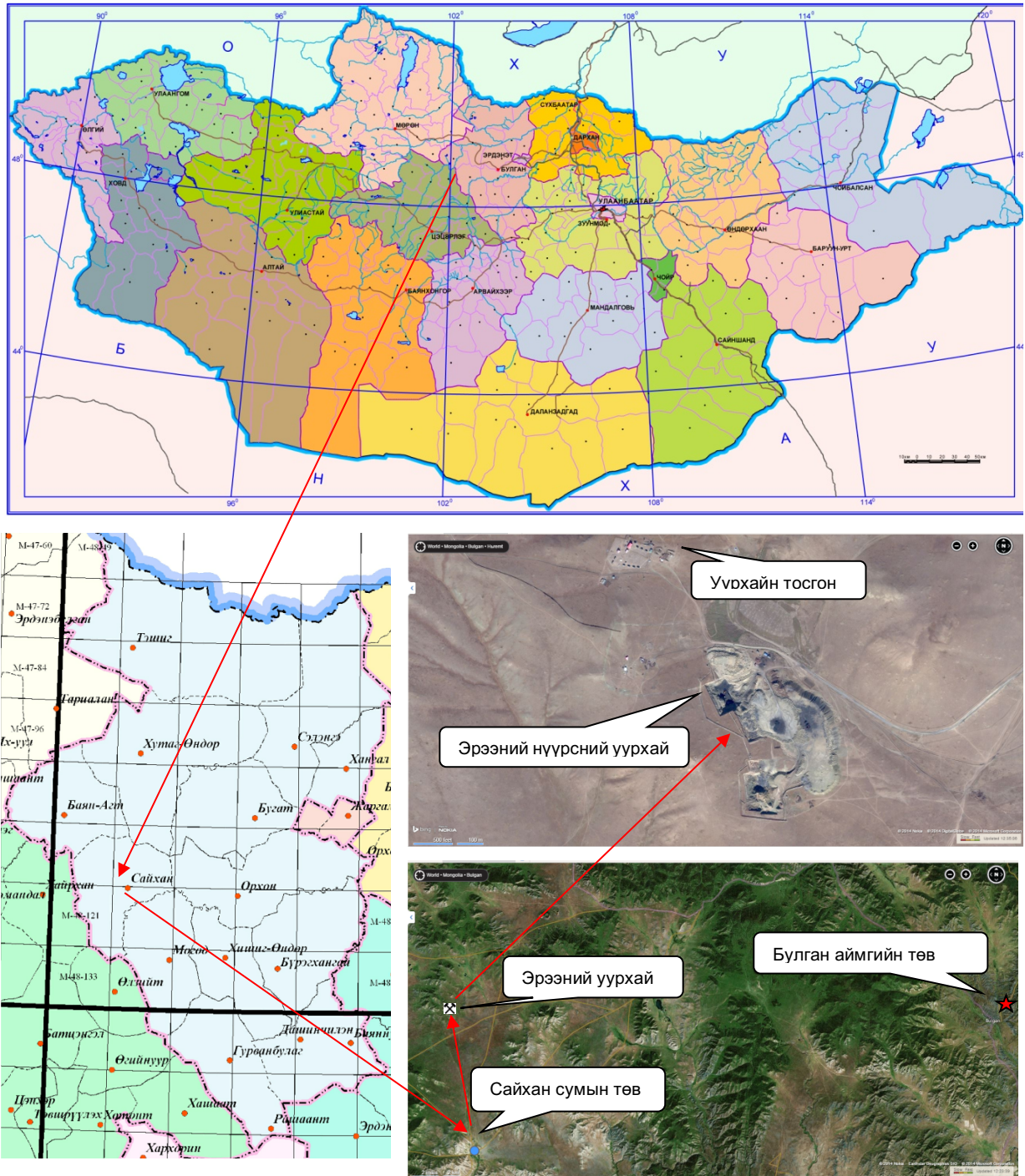
1:1000000-ны масштабтай планшетийн М-48-109 хавтгайд оршино.

“Илчит металл” ХХК-ийн эзэмшдэг MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн булангийн цэгүүдийг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 1. MV-014228 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицлууд

Цэгийн дугаар	Уртраг			Өргөрөг		
	Градус	Минут	Секунд	Градус	Минут	Секунд
1	102	34	40,75	48	48	26,84
2	102	34	0,74	48	48	26,84
3	102	34	0,74	48	48	52,83
4	102	34	40,75	48	48	52,83

Булган аймгийн Сайхан сумын нутагт байрлах MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Эрээний нүүрсний уурхайн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Зураг 1. Эрээний нүүрсний уурхайн байршил

“Илчит металл” ХХК нь “Эрээний нүүрсний” ордын нөөцийн тооцоонд хийсэн шинжээчдийн дүгнэлт, зөвлөлийн гишүүдийн саналыг үндэслэн УУХҮЯ, АМГТГ-ын Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2020 оны 07-р сарын 06-ний өдрийн хуралдаанаар ХХ-10-18 тоот дүгнэлтийг үндэслэн гаргасан, Нүүрсний ордын нөөцийг 2019 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдрийн байдлаар нь бодитой (В) нөөцийг 342482,34 тн, боломжтой (С) нөөцийг 317019,56 тн, тн-оор, бодитой болон боломжтой (В+С) нөөцийг 659501,9 тн-оор тус тус ашигт малтмалын нөөцийн улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.

ТЭЗҮ-ийн төсөлд үйлдвэрлэлийн нөөцийг тооцоходоо ашиглалтын үед бохирдол 6% /13,0 мян.тн/, хаягдал 3% /6.3 мян.тн/ байхаар тооцоолон үйлдвэрлэлийн нөөцөд шилжүүлэн ил уурхайгаас эхний ээлжинд 21705 мян.тн нүүрс олборлохоор төлөвлөсөн байна.

“Илчит металл” ХХК нь Булган аймгийн Сайхан сумын нутаг, Эрээний ихэр уул нэртэй газарт орших 65,59 га талбайд MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2008 оны 09-р сарын 30-ний өдөр 30 жилийн хугацаагаар авсан. Улмаар тус ордыг ил аргаар ашиглах ТЭЗҮ-ийг 2020 оны 07 сарын 06-ны өдөр УУХҮЯ-ы АМГТ-ын ЭБМЗ-ийн ХХ-10-18 дугаар дүгнэлтээр хэлэлцэж батласан.

2020 оны 08 сарын 14-ны өдөр УУХҮЯ-ы АМГТ-ын даргын Н/74 тоот тушаалаар ТЭЗҮ-ийг хүлээн авсан. Мөн ТЭЗҮ-ийг уул уурхайн зураг төслийн “Этолл майнинг” ХХК-иар боловсруулуулан 2021 оны 02 сарын 10-нд АМГТГ-ын ЭБМЗ-ийн Т/21-02-09 дугаар дүгнэлтээр ТЭЗҮ-ийг хэлэлцэж батласан. Эрээний нүүрсний ил уурхайн ТЭЗҮ-ээр жилд дунджаар 45 мян.тн нүүрс олборлон ордын нөөцийг 5 жилийн хугацаанд ашиглахаар тооцсон байна.

“Илчит металл” ХХК нь 2021 онд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг “Хос Нахиа” ХХК-иар боловсруулуулан БОАЖЯ-аар батлуулсан.

2021, 2022 онуудад Ковид цар тахалаас, 2023 онд хөрөнгө оруулагчгүйгээс шалтгаалан үйлдвэрлэл зогссон.

Эрээний нүүрсний уурхай нь 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний тайлан болон Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаал “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсруулав.

2.2. Төслийн хүчин чадал, ажиллах горим

Тус ордын геологийн тогтоц, гидрогеологи, уул-геологи, уул-техникийн нөхцлөөс хамааруулан уурхайн хөрс хуулалт, нүүрс олборлолтын ажлыг эксковатор-автосамосвалын хослол бүхий тээвэртэй ашиглалтын системээр ил аргаар ашиглалт явуулдаг.

“Эрээний нүүрсний ордыг ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэл”-ийг 2021 онд боловсруулж батлагдсан ТЭЗҮ-ийн дагуу уулын ажлыг явуулж байна. Тус ордын нүүрс бодитой /В/ зэргээр 324.5 мянган тн, нүүрс боломжтой /С/ зэргээр 317.0 мянган тн, 659.5 мянган тн батлагдсан нөөцтэй.

Эрээний нүүрсний уурхай нь жилд 50.0 мян.тн нүүрс олборлох хүчин чадлаар 10 жил ашиглана.

Уурхайн ажиллах горим: “Илчит металл” ХХК-ийн Эрээний нүүрсний уурхай нь ажиллах хүчний хувьд мэргэшсэн, тогтворжсон 36 ажилчидтай. 1 ээлжийн ажлын горимоор ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 12 цагаар долоо хоногт 5 өдөр ажилладаг.

Ил уурхай нь дулааны улиралд хөрс хуулалт, нүүрс олборлолтыг зэрэг явуулж, хүйтний улиралд зөвхөн нүүрс олборлолтын ажил хийнэ. Амралт, баяр ёслол, цаг агаарын саатал ба бусад нөлөөллийн өдрүүдийг тооцоод жилд 305 хоног ажиллана.

д/д	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ
1	Хөрс хуулалт хийх хоног	Хоног	175
2	Нүүрс олборлолт хийх хоног	Хоног	305
3	Жилд ажиллах нийт хоног	Хоног	325
4	Ажиллах сар	Сар	8-10
5	Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	Тоо	2
6	Ээлжийн үргэлжилэх хугацаа	цаг	12
7	Хоногт ажиллах цэвэр ажлын цаг	цаг	20
8	Саатлын хоногууд	хоног	20
9	Цэвэр ажиллах хоног	хоног	305

ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1. Төсөл хэрэгжиж буй нутгийн байгаль орчны төлөв байдал

Агаар орчин: Агаарын бохирдолт гэдэг нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны явцад үүссэн хорт хий, тоос болон бусад бодисын нөлөөгөөр агаарын чанарын хүлцэх хэмжээнд гарсан өөрчлөлт юм.

Эрээний нүүрсний уурхай ашиглах төслийн зүгээс агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл нь хөрс хуулах, овоолго үүсгэх, машин механизмын хөдөлгөөнөөс тоос босох, хөдөлгүүрээс тоос босох зэрэг болно. Тухайлбал:

- Хөрс хуулах, овоолго үүсгэх үед тоос шороо ихээр дэгдэх,
- Уурхайн малталтууд болон овоолгын дээд талбайгаас сул хөрс салхинд хийсч, тоос шороо босох,
- Уурхайд ажиллах машин механизмын хөдөлгүүрийн шаталтаас утаа, хөө тортог, хорт хийнүүд агаарт хаягдах,
- Ашиглалтын хугацаанд нүүрс олборлолттой холбоотой бүхий л үйл ажиллагаа тасралтгүй явагдах тул дуу чимээ, утаа тортог, тоос шороо дэгдэх зэргээр агаар орчныг бохирдуулж, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчинд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.

Хүснэгт 2. Агаар орчинд нөлөөлөх байдал

№	Үйл ажиллагаа	Агаарын чанар			
		Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагавар	Нөлөөллийн магадлал	Нөлөөллийн үнэлгээ
1	Хөрс хуулалт	Шимт хөрс хуулах, хоосон чулуулгийн ухалт хийгдэх үед их хэмжээний тоос агаарт дэгдэх	Дунд	Болзошгүй	Дунд
2	Олборлолт	Олборлолтын явцад ухах, ачих, тээвэрлэх, овоолгод байршуулах зэрэг үйл ажиллагаанаас тоосжилт үүсэх	Дунд	Их	Их
3	Овоолго үүсгэх	Шимт хөрс, хаягдал чулуулгийн овоолго үүсгэх явцад тоосжилт үүсэх	Дунд	Болзошгүй	Их
4	Гадаад тээвэрлэлт	Хүнд даацын машин механизмын хөдөлгөөнөөр хөрсөн бүрхэвч элэгдэн, сул шороо үүссэнээр тоосжилт ихсэх	Дунд	Болзошгүй	Дунд
5	Засвар үйлчилгээ	Шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүний асгаралтаас ууршигтай органик нэгдлүүд агаарт дэгдэх	Дунд	Болзошгүй	Дунд
6		Машин техник, тоног төхөөрөмжийн хөдөлгүүрийн яндангаас гарах утаа тортог зэрэг нь агаарын чанарт нөлөөлөх	Дунд	Болзошгүй	Дунд
7	Шатахуун хадгалах, түгээх	Шатахуун түгээх үед ууршиж агаарт дэгдэх, хадгалалтын горим алдагдсанаас хөрсөнд нэвчих	Дунд	Болзошгүй	Дунд

Хөрсөн бүрхэвч: Төслийн үйл ажиллагааны явцад шимт хөрс хуулах, ил уурхай, овоолго үүсгэх зэрэг уулын бүхий л үйл ажиллагаагаар тодорхой талбайн хөрс хуулагдаж, үржил шимт хөрс

болон ургамлан нөмрөг зайлуулагдана. Мөн олборлолтын машин механизм, тоног төхөөрөмж, тэдгээрт ашиглагдах шатах тослох материалын асгаралт зэргээс хөрсөн бүрхэвч бохирдох эрсдэлтэй.

Хүснэгт 3. Хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх байдал

№	Үйл ажиллагаа	Хөрсөн бүрхэвч			
		Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагавар	Нөлөөллийн магадлал	Нөлөөллийн үнэлгээ
1	Барилга байгууламж барих	Уурхайд шинээр барилга байгууламж барих үед тухайн орчны өнгөн хөрс элэгдэх, үржил шимт чанар алдагдах	Дунд	Дунд	Дунд
2	Хөрс хуулалт	Нүүрс олборлолтын хэмжээ нэмэгдсэн үед хөрс хуулалт хийгдэх ба тухайн талбайн хөрсөн бүрхэвч гадаргаас зайлуулагдах	Дунд	Дунд	Их
3	Хөрсний гадаад овоолго үүсгэх	Хөрсний гадаад овоолго үүсгэх талбайн хөрс уурхайн ашиглалтын хугацаанд овоолгын дор дарагдах, хөрсний унаган хэв шинж өөрчлөгдөх	Их	Их	Их
4	Хүнд даацын машин механизмын хөдөлгөөн	Машин техникээс тос тосолгооны материал асгарч хөрс бохирдуулах	Их	Болзошгүй	Дунд
5		Ил уурхайгаас хуулах хөрсийг автосамосвалаар тээвэрлэх ба түүний нөлөөгөөр хөрсөн бүрхэвч элэгдэж, эвдрэлд орох, сул шороо ихээр үүсэх	Дунд	Их	Их
6	Засвар үйлчилгээ	Шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүний асгаралтаас хөрс бохирдох	Дунд	Болзошгүй	Дунд
7	Уурхайн гал тогоо, бусад үйлчилгээ	Уурхайн гал тогоо, угаалгаас гарах шингэн хаягдал, мөн хоолны үлдэгдэл, хог хаягдал зэргийн нөлөөгөөр хөрс бохирдох	Дунд	Их	Их

Усан орчин: Төсөл хэрэгжих талбайн ойр орчимд гадаргын уст цэг байхгүй тул гадаргын усанд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй.

Төслийн үйл ажиллагааны үед ахуйн бохир ус, хатуу хог хаягдал, нефтийн бүтээгдэхүүн, шатах тослох материал ил задгай хаяж алдагдсанаас хур борооны усаар угаагдан гүний усны чанарт шууд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.

Хүснэгт 4. Газрын доорх усанд нөлөөлөх байдал

№	Үйл ажиллагаа	Усан орчин			
		Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагавар	Нөлөөллийн магадлал	Нөлөөллийн үнэлгээ
1	Тоосжилт бууруулах үйл ажиллагаа	Орчны тоос бууруулахад ус ашигласны улмаас усны нөөц хомсдох	Хөнгөн	Бага	Бага
2	Ил уурхайд орж ирэх усыг шүүрүүлэх	Уурхайн гүн доошлохын хэрээр усны шүүрэлт ихэсч, уурхайгаас зайлуулах усны хэмжээ нэмэгдэж газрын гүний ус хомсдох	Дунд	Болзошгүй	Дунд
3	Шатахуун хадгалах, түгээх	Шатах тослох материал хадгалах, түлш, шатахууныг түгээх, хэрэглэх явцад хөрс, агаар, гадаргын болон гүний ус бохирдох	Дунд	Бага	Дунд
4	Засвар үйлчилгээ	Шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүн зэрэг бодис алдагдах, хур тунадас болон үерийн усаар угаагдан усан орчинг бохирдуулах	Дунд	Бага	Дунд
5	Уурхайн ухаш үүсэх, далан байгуулах	Уурхайн ухаш үүсэх, далан байгуулах, суваг шуудуу татах, хөрс эвдрэлд оруулах зэргээр газрын гадаргын хэлбэр дүрсийг өөрчилснөөр гадаргын урсацын байгалийн унаган тогтоц өөрчлөгдөх	Дунд	Бага	Дунд

Ургамлан нөмрөг: Төслийн үйл ажиллагааны явцад дараах эх үүсвэрүүдээс ургамлан нөмрөгт сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй. Үүнд:

- Талбайн үржил шимт хөрс хуулснаар тус талбайн ургамлан нөмрөг устгах,
- Машин механизмын хөдөлгөөнөөр олон салаа зам гаргаснаар ургамал талхлагдаж доройтон цаашлаад устаж болзошгүй.
- Тоосжилтын улмаас ургамлан нөмрөг доройтох.

Хүснэгт 5. Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх

№	Үйл ажиллагаа	Ургамлан нөмрөг			
		Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагавар	Нөлөөллийн магадлал	Нөлөөллийн үнэлгээ
1	Барилга байгууламж барих	Барилга байгууламж барих үйл ажиллагааны үед тухайн талбайн ургамлан нөмрөг талхлагдах, ургах чадвараа алдах, устах	Дунд зэрэг	Бага	Дунд
2	Хөрс хуулалт	Нүүрс олборлолтын үед хөрс хуулалт хийгдэх ба тухайн талбайн ургамлан нөмрөг хөрстэй хамт устах	Дунд зэрэг	Их	Их
3	Хөрсний гадаад овоолго үүсгэх	Хөрсний гадаад овоолго үүсгэх талбайн ургамлан нөмрөг уурхайн ашиглалтын хугацаанд овоолгын дор дарагдах	Дунд зэрэг	Болзошгүй	Их
4	Хүнд даацын машин	Машин техникээс тос тосолгооны материал асгарч ургамлан нөмрөг, хөрс, гүний усыг бохирдуулах	Дунд зэрэг	Бага	Дунд
5	механизмын хөдөлгөөн	Ил уурхайгаас хуулах хөрсийг тээвэрлэх ба түүний нөлөөгөөр ургамлан нөмрөг талхлагдах, ургах чадвараа алдах	Дунд зэрэг	Бага	Дунд
6	Засвар үйлчилгээ	Шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүний асгаралтаас ургамлан нөмрөг, хөрс, гүний ус бохирдох	Дунд зэрэг	Болзошгүй	Бага
7	Уурхайн гал тогоо, бусад үйлчилгээ	Уурхайн гал тогоо, угаалгаас гарах шингэн хаягдал, мөн хоолны үлдэгдэл, хатуу хог хаягдал зэргийн нөлөөгөөр хөрс, ургамлан нөмрөг бохирдох	Дунд зэрэг	Бага	Дунд

Амьтны аймаг: Төслийн үйл ажиллагааны явцад дараах эх үүсвэрүүдээс амьтны аймагт нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй. Үүнд:

- Барилга байгууламжийн ажлын үед ажиллах хүнд даацын автомашин, техник хэрэгслүүдийн дуу чимээнээс зэрлэг амьтан үргэн дайжих,
- Төслийн үйл ажиллагааны явцад ялгарсан, асгарсан бохирдуулагч материалууд ургамлан нөмрөгт хуримтлагдсанаар өвсөн тэжээлт зэрлэг амьтад хордох,
- Тоосжилтын улмаас ургамал ургах чадвараа алдан ургамлын арви багассанаар өвсөн тэжээлт зэрлэг амьтдын бэлчээр, тархац нутаг хумигдах,
- Уурхайн ухашт зэрлэг амьтад, мал унаж бэртэх,
- Зэрлэг амьтдын тархац нутаг хумигдах, амьдрах орчны хуваагдал үүсэх зэргээр сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй.

Хүснэгт 6. Амьтны аймагт нөлөөлөл

№	Үйл ажиллагаа	Амьтны аймаг			
		Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагавар	Нөлөөллийн магадлал	Нөлөөллийн үнэлгээ
1	Барилга байгууламж барих	Ил уурхай үүсч уурхайн барилга байгууламж баригдсанаар амьтдын амьдрах орчин алдагдах, тархац нутаг хумигдах	Дунд зэрэг	Бага	Бага
2	Хөрс хуулалт	Хөрсөнд үүрлэдэг жижиг хөхтөн амьтад, бусад шавьж зэрэг амьд биетүүдийн амьдрах орчин алдагдах, сүйтгэгдэх	Дунд зэрэг	Болзошгүй	Дунд
3		Тоосжилтын улмаас уурхайн ойр орчмын амьтдын амьдрах орчин доройтох	Бага	Болзошгүй	Дунд
4	Хөрсний гадаад овоолго үүсгэх	Амьтдын амьдрах орчны унаган төрх, хэв шинж алдагдах	Бага	Бага	Дунд
5	Хүнд даацын машин	Уурхай орчмын жижиг амьтад машин механизмд дайрагдах	Бага	Бага	Бага
6	механизмын хөдөлгөөн	Машин механизмын хөдөлгөөн дуу чимээнээс амьтад дайжих	Дунд зэрэг	Бага	Дунд
7	Шатахуун хадгалах, түгээх	Шатахуун, шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүний асгаралтаас амьтдын амьдрах орчин бохирдох, доройтох	Бага	Болзошгүй	Бага

Түүх, соёлын дурсгалт зүйлс: Төсөл хэрэгжүүлэгч “Илчит металл” ХХК нь тус ордын хайгуулын шатны ажлын үед палеонтологийн судалгааг 2020 онд Стратиграфи-Палеонтологийн судалгааны төвөөр хийлгэсэн бөгөөд тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас эртний амьтан ургамлын чулуужсан үлдэгдэл илрээгүй. Мөн уурхайн ашиглалтын талбайд нүдэнд ил харагдах түүх соёлын дурсгал илрээгүй.

2.2. Нийгэм-эдийн засаг

MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай байрлах Булган аймгийн Сайхан сум нь 1930 онд Богд хан уул аймгийн Булган хан уулын хошууны харъяанд байгуулагджээ. Мануулт, Угалз, Хульж, Ундрах, Их хүрэмт, Сайхан-Овоо гэсэн 6 багт хуваагддаг. Хүн амын тоогоор Булган аймгийн 16 сумаас эхнээсээ 3-т, газар нутгийн хэмжээгээрээ 7-д ордог.

Сайхан сум нь өмнө талаараа Могод, баруун өмнө, баруун талаараа Архангай аймгийн Өлзийт, Хайрхан сум, хойд талаараа Баян-Агт, зүүн хойд талаараа Хутаг-Өндөр сум, зүүн талаараа Бугат, Орхон сумтай хиллэдэг.

Далайн түвшнээс дээш 1500-2080 м өндөрт өргөгдсөн. Газар хөдлөлийн эрчим 9-10 балл. Сумын нутаг дэвсгэр нь уул, гүвээ толгод бүхий тал хээр буюу мал аж ахуй болон газар тариалан эрхлэхэд тохиромжтой.

Ордын районы гадаргуу нь дов толгодорхуу, хамгийн өндөр цэг нь Сайхан уул бөгөөд далайн түвшнээс дээш 1856 м өндөрт оршдог. Ордын талбай нь газарзүйн байрлалаар Төв монголын төвийн атираат мужийн хойд хэсэгт хамаарагдана. Манай орны Хангай-Хөвсгөлийн уулсын зүүн хэсэг Хангайн нурууны төдийлөн өндөр биш уулс нуруу бүхий, өмнөд хэсгийн үргэлжлэл бөгөөд ерөнхийдөө ойт хээрээс тал хээрт шилжсэн завсрын бүсэд багтдаг.

Эрээний нүүрсний уурхай нь Сайхан уулаас зүүн тийш 10 гаруй км-т Эрээний ихэр уул(далайн түвшнээс дээш 1883.4 м өндөрт өргөгдсөн)-ын өмнөд зах сэжүүр хэсэг, сумын төвийн хойт хэсгээр үргэлжлэх Бөөрийн хөндий(д.т.д 1500-1600 метрийн өндөр)-н хойт зах хэсгийн нутгийг хамран байрлана.

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Газрын хэвлийгээс ашигт малтмалыг олборлох бүх арга технологиуд газар ба түүний хэвлийг хөндөж, экологийн тэнцвэртэй байдалд шууд ба дам байдлаар төсөл хэрэгжиж дуусах хүртэлх хугацаанд их эрчимтэйгээр нөлөөлдөг онцлогтой. Голлох сөрөг нөлөөллийг дараах байдлаар тодорхойлон үзүүлэв.

Хүснэгт 7. Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

№	Төслийн гол нөлөөлөл	Нөлөөлөлд өртөгч	Хамрах хүрээ	Нөлөөллийн эрчим	Үргэлжлэх хугацаа
1	Олборлолт	Геологийн тогтоц	Жилд дунджаар 45 мян.тн нүүрс олборлоно.	Дунд зэрэг	Төсөл хэрэгжих хугацаанд
2	Тээвэр	Хөрс, агаар	Авто замаас босох тоос шороо болон дотоод шаталтад хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгслийн яндангаас гарах бохирдуулагч хий зэрэг ялгарч агаар орчныг бохирдуулна.	Дунд зэрэг	Төсөл хэрэгжих хугацаанд
3	Овоолго	Хөрс, агаар, ургамал	Овоолгын байршил болон багтаамж зэргийг уурхайн уул техникийн нөхцөлтэй уялдуулж тодорхойлно. Ил уурхайн үндсэн малталтаас гарах уулын цулыг хөрс болон хоосон чулуулгийн овоолгод байрлуулна.	Их	Төсөл хэрэгжих хугацаанд

Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний гол зорилт нь энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх үед технологийн онцлогоос хамааран газрын хөрс, түүний дээрх ургамал, газрын хурдас болон агаар мандалд тоос босох зэрэг сөргөөр нөлөөлөх тул байгаль орчны мониторингийг тогтмол хийх, түүнийг нөхөн сэргээх ажлыг байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, санхүүжилтэндээ тусган гүйцэтгэж ажиллахад оршино.

ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

4.1. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний гол зорилт

MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий нүүрсний уурхайн төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг “Хос Нахиа” ХХК-иар 2021 онд хийлгэсэн.

Тус үнэлгээний үр дүнг тоймлон авч үзэхэд Эрээний нүүрсний уурхайн ордыг ил аргаар ашиглах төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд анхаарах шаардлагатай асуудлууд болон гол чухал зорилтууд нь дараах байдлаар тодорхойлогдоно. Үүнд:

- Уурхайн үйл ажиллагааны улмаас өртөгдөх нүүрсний овоолгуудад жил бүрийн уулын ажлын төлөвлөлт болон тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд холбогдох аргачлал, стандартын дагуу техникийн ба биологийн нөхөн сэргээлтийг явуулж орон нутагт хүлээлгэн өгөх,
- Уурхайн хаалт-нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран боловсруулах, орон нутгийн иргэдээр хэлэлцүүлж, төрийн захиргааны төв байгууллагаар батлуулах,
- Уурхайн талбайд байгаль орчны үйл ажиллагааг хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтныг томилж, байгаль орчны чиглэлээр дотоодын хяналт ба ажилчдад зориулсан сургалт сурталчилгааг тогтмол явуулж хэвших,
- Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн дагуу жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж, гүйцэтгэлийг өндөр түвшинд байлгах, байгаль орчны аудитыг хийлгэх,
- Уурхайн үйл ажиллагаа ба барилга байгууламж, ажилчдын байрнаас үүсэх хог хаягдалтай холбоотойгоор хог хаягдлын менежментийн 3R зарчмыг хэрэгжүүлж, үүсэх хог хаягдлыг багасгах, түүнийг дахин ашиглах, дахин боловсруулах ажил зохион байгуулах,
- Орчны хяналт шинжилгээг хуваарийн дагуу явуулж уурхайн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөлд хяналт тавих,
- Үйл ажиллагааны явцад үүсэх орчны тоосжилтыг хамгийн бага байлгахад анхаарч ажиллах, БОННУ-ий тайлангийн холбогдох зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх зэрэг болно.

4.2. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний хамрах хүрээ

Агаар: “Илчит металл” ХХК нь уурхайн цэгэн эх үүсвэрүүдээс үүсэх сөрөг нөлөөллийн цар хүрээ, хамрах эрчим, хэмжээг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийг 2024 онд авч хэрэгжүүлж ажиллана.

Хөрс, газрын гадарга: Уурхайн олборлолтын явцад ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний дагуу хийж гүйцэтгэнэ.

Уурхайд олон салаа зам гаргахгүйн тулд дотоод замыг стандартын дагуу байгуулж олборлолтоос гарсан материалаар хучиж тоосжилтыг бууруулах ажлыг үргэлжлүүлэн хийнэ.

2024 онд орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу хөрсний чанарын шинжилгээнүүдийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж сөрөг нөлөөлөл илэрвэл хариу арга хэмжээ авч ажиллана.

Усан орчин: 2024 онд уурхайн өрөмдлөг-тэсэлгээ, нөхөн сэргээлт, зам талбайн тоос дарахад ашиглах усыг уурхайн шүүрлийн усаар хангахаар тооцсон. Харин унд ахуйн хэрэглээний усыг төслийн талбайд гаргасан гүний худгаас хангана. Тус гүний худгийн уснаас дээж авч шинжлүүлэх ажлыг байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний дагуу орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусган хэрэгжүүлнэ.

Ургамлан нөмрөг: Уурхайн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбай дахь ургамлан нөмрөгийг аль болох хөндөхгүй байх талаар анхаарч ажиллана. Мөн хөрс хуулалтанд өртөж байгаа газрын шимт хөрсийг тусад нь хадгалж биологийн нөхөн сэргээлтэнд ашиглана.

Биологийн нөхөн сэргээлтийг уурхайн ашиглалтанд өртөхөөс өмнөх жилүүдэд хийсэн ургамалжилтын судалгаатай харьцуулан ойролцоо түвшинд байхаар хийнэ.

Амьтан: Төслийн үйл ажиллагааны улмаас амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах, тухайн сонгон авсан талбайд амьтдын амьдрах орчинг сайжруулах зорилгоор дүйцүүлэн хамгаалах ажлуудыг хийхээр БОННУ-ий тайланд тусгана.

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнд доорхи байдлаар оролцож хэрэгжүүлэхээр 2024 оны уулын ажлын батлагдсан төлөвлөгөөнд тусгасан.

АМГТГазрын нүүрс судалгааны хэлтэсийн даргын 2022 оны 7/579 тоот албан бичигт заасан “тухайн онд эвдрэлд орсон талбайн 1га тутамд 1000 мод” гэсэн хувилбараар тооцон дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

2024 онд уулын ажилд өртөгдөх нийт талбайн 49% буюу 0.95 га газар уурхайн гүнзгийрэлтээр суулт хийх ба 51% буюу 1 га газар эвдрэлд орохоос 2023 оны давхацал газрыг хасаж 0.65 га газар шинээр эвдрэлд орж өртөгдөх тул 650 ширхэг мод тарихаар төлөвлөгөөнд тусгаж зардалыг 2024 оны хөрөнгө оруулалтын зардалд тусгасан. Уг модыг уурхайн ойжуулалтанд тарина.

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 8. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд хийгдэх ажлууд

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэргжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Агаарын чанар									
1.	Олборлолтын явцад ухах, ачих тээвэрлэх, овоолгод байршуулах зэрэг үйл ажиллагаанаас тоосжилт үүсч агаарын чанарт нөлөөлөх	18 м/с-ээс дээш хүчтэй салхитай үед үйл ажиллагааг түр зогсоох	Уурхайн овоолгууд, газрын гадарга дээр явагдах технологийн бусад ажлууд	-	-	-	-	Салхины хүч ихээр нэмэгдэх үед	MNS 3113:1981 “Агаар мандлын бохирдлыг хэмжих аргачлалын ерөнхий шаардлага”
2.		Уурхайн гадаад дотоод замыг шаардлагатай үед чийгшүүлж усалгаа хийх	Уурхайн хүрээнд	-	-	-	-	Хуурайшилттай үед 7 хоногт 1-2 удаа	MNS 3384:1982 “Агаар мандал-Агаарын дээжлэлт шинжилгээ”
3.		Үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилт бууруулах зорилгоор тоос дарагч ашиглах	Уурхайн талбайн дотоод болон гадаад замууд	-	-	-	850.0		Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS4585:2007 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS 5885:2008 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын байрны агаар дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага. MNS 5010:2001 “Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь

									хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх” тухай Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоол
4.		Уур амьсгалд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, эрчим хүчийг хэмнэж үр ашигтай зарцуулах /Лед болон нарны зайгаар ажилладаг гэрлээр солих/	Уурхайн талбайн болон тосгоны улайсах гэрлүүд				120.0		
5.	Машин техник, тоног төхөөрөмжүүдийн яндангаас гарах утаа тортог, бусад элемент зэрэг нь агаарын чанарт нөлөөлөх	Тээврийн хэрэгслүүдэд Монгол улсад мөрдөгдөж буй утааны ба бохирдлын стандартууд, олон улсын холбогдох стандарт шаардлагын дагуу хяналт хийж, түүнд нийцүүлэх	Уурхайд ажиллаж байгаа бүх машин механизм	-	-	-	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	Үйл ажиллагааны туршид	MNS 5885:2008 “Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ, техникийн ерөнхий шаардлага” MNS 6063:2010 “Агаарын чанар, хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ”
6.		Ашиглагдаж буй машин техникүүдээс ялгарах хорт утааг стандартын түвшинд байлгах, агаар бохирдуулсны төлбөрийг төлөх, техникийн үзлэг, засвар үйлчилгээг тогтмол хийж байх		-	-	-	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	Үйл ажиллагааны туршид	MNS 4990:2000 “ХААЭА, Ажлын байрны орчин, эрүүл ахуйн шаардлага”
Хөрсөн бүрхэвч									
7.	Шимт хөрсийг хуучин овоолгонд нэмж хадгалан нөхөн сэргээлт,		Шимт хөрс хуулах, овоолго хийх, дахин ашиглах үед	Уулын үйлдвэрлэлийн зардалд орсон					Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS 5916:2008

	ногоон байгууламжид эрүүлэх ашиглах, бүртгэл хөтлөх, тооцоог хянах	Шимт хөрсний овоолго хийх талбай, төслийн талбай							MNS 3297:1991 “Байгаль хамгаалал, Хөрс, Хот суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний норм”, MNS 4919:2000 “Эвдэрсэн газарт хучилт хийх хөрс, техникийн шаардлага”, MNS 5850:2008 “Хөрсний чанар, хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ” Уурхайн хөдөлмөр зохион байгуулалт
8.		Авто замын дагуух анхааруулах самбар, таних тэмдгийг шинэчлэх	Уурхайн үндсэн ам болон технологийн замууд	-	-	-	-	Ашиглалтын нийт хугацаанд	
9.	Машин техникээс тос тосолгооны материал асгарч хөрс бохирдуулах	Техникийн засвар үйлчилгээний төвийн тээврийн хэрэгсэл засах талбайд хайргажуулалт хийж ажилласан тосны нэмэлт сав байрлуулна.	Уурхайн техникийн засвар үйлчилгээний төв				100.0		
10.	Ил уурхайгаас хөрс хуулах, тээвэрлэх явцад хүнд даацын машин механизмын нөлөөгөөр хөрсөн бүрхэвч элэгдэж, эвдрэлд орох, сул шороо ихээр үүсэх	Уурхайн гадаад дотоод замын сүлжээг тодорхой болгох, маршрутыг тогтоох	Төсөл хэрэгжих цар хүрээгээр	-	Агаарын чанарын хэсэгт тусгагдсан	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	
11.	Замын усалгааг тоосжилт ихтэй үед хийж байх			-		-	-		
12.	Уурхайн гал тогоо, угаалгаас гарах шингэн хаягдал, мөн хоолны	Хог хаягдлыг зориулалтын ангилан ялгадаг саванд хадгалах	Уурхай болон уурхайн тосгонд	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	

Булган аймгийн Сайхан сумын нутагт байрлах MV-014228 тоот ашигт талмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Эрээний нүүрсний уурхайн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

13.	үлдэгдэл, хатуу хог хаягдал зэргийн нөлөөгөөр хөрс бохирдох	Ахуйн гаралтай шингэн хаягдлыг зориулалтын био бэлдмэлээр тогтмол ариутгах	Төслийн талбай орчимд	-	Хог хаягдлын МТ-нд тусгагдсан	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	
Усан орчин									
14.	Ил уурхайн гүн нэмэгдсэнээр шүүрлийн ус ихэсч, уурхайгаас зайлуулснаар газрын гүний ус хомсдох	Ус ашиглах гэрээг холбогдох байгууллагуудтай байгуулах	Ундны усны эх үүсвэр болон шүүрлийн ус	-	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	MNS 0900:2018 “Ундны ус, ундны усны хяналт шинжилгээ”,
15.		Усны бүх эх үүсвэрийг тоолууржуулах/ус шавхах насос, гүний худаг г.м/		-		-	Үйл ажиллагааны туршид	MNS 3935:1986 “Ундны ус, ундны усны хяналт шинжилгээнд тавигдах шаардлага”,	
16.		Гүний худгийн усны чанарыг жил бүр шинжлүүлэх	Гүний худаг				50.0		Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн А-156 тоот тушаалын хавсралт
17.		Уурхайн шүүрч буй усыг зумпэд хадгалах ба цэвэрлэгдсэн усыг замын тоосжилт дарахад хэрэглэх	Уурхайн шүүрлийн ус хадгалах зумп, уурхайн технологийн талбай	Агаарын чанарын зардалд орсон				2024 он	“Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх” тухай Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоол
Ургамлан нөмрөг									
18.	Хөрс хуулалт хийгдэх үед тухайн талбайн ургамлан нөмрөг хөрстэй хамт гадаргаас зайлуулагдах	Эвдэрсэн газарт биологийн нөхөн сэргээлт хийж ургамалжуулах	ТНС хийсэн талбай	-	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	-	-	Уурхайн ашиглалтын дараа	Батлагдсан арга зүйн дагуу
19.	Хөрсний гадаад овоолго үүсгэх талбайн ургамлан нөмрөг уурхайн ашиглалтын		Уурхайн талбай орчимд						

Булган аймгийн Сайхан сумын нутагт байрлах MV-014228 тоот ашигт талмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Эрээний нүүрсний уурхайн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

	хугацаанд овоолгын дор дарагдах								
20.	Тээвэрлэлтийн явцад ургамлан нөмрөг талхлагдах, ургах чадвараа алдах	Уурхайн автозамуудыг дулааны улиралд болон тоос ихээр босох үед усалгаа хийж чийгшүүлэх, олон салаа зам гаргахгүй байх	Төслийн талбайн ойр орчимд	-	-	-	-	Ашиглалтын хугацаанд	
21.		Ажилчдад биологийн олон янз байдал, тэдгээрийг хамгаалах талаар мэдээлэл өгч сургалт явуулах	Уурхайн ажилтнууд	-	-	-	-	Жилд 1 удаа	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль
Амьтны аймаг									
22.	Хөрсөнд үүрлэдэг жижиг хөхтөн амьтад, бусад шавж зэрэг амьд биетүүдийн амьдрах орчин алдагдах, сүйтгэгдэх	Уурхайн эдэлбэрээс бусад эрүүл талбайд газар ухааж амьтдын үүр нүх сүйтгэхгүй байх	Уурхайн ойр орчимд	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	Биологийн хүрээлэнгийн батласан аргагүй
23.	Хог хаягдлыг/хоолны/эмх замбараагүй хаяснаас болж зарим махчин амьтад идэх, амьтдын амьдрах орчин доройтох, бохирдох	Хог хаягдлыг ангилан ялгаж, тогтмол хугацаанд зайлуулах, хогийн цэгийг халдваргүйжүүлж байх	Уурхайн ойр орчимд	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	
Нийт зардал							1120.0		

ЗУРГАА. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 9. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Техникийн нөхөн сэргээлт	эвдрэлд орсон зам талбайг тэгшлэн, овоолгын хажууг орчны байдалтай нь зохицуулан хэлбэржүүлсэний дараа ургамалжуулах, хөрсний бэхжилтийг блок дуусах үед хийхтэй холбогдуулан урьдчилсан бэлтгэл хийх	-	-	-	-	2024 он	Ашигт малтмалын тухай хууль, Байгаль хамгаалах тухай хууль, БОНХАЖЯ-ны сайдын А-138-р тушаал, Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал, 5915:2008 Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS 5916:2008 MNS 5917-2008 MNS 5918-2008
2.	Биологийн нөхөн сэргээлт	Нөхөн дүүргэлт хийсний дараа шимт хөрсөөр хучна.	-	-	Эхний блок дуусах 2025-2026 онуудад 1.5 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт хийнэ.	200.0	2025-	
Нийт зардал						200.0		

Техникийн нөхөн сэргээлт: Ордын ашиглалтын явцад эвдэрсэн газрын гадарга, хэвлий, байгалийн унаган төрхөө алдсан газрыг булж тэгшлэх, аюулгүй болгох(нурах, гулсах г.м.), хэлбэржүүлэх, суваг шуудуу татаж хөрсний эвдрэл үүсэхээс хамгаалах, тэгшилж хэлбэржүүлсэн талбайг шимт хөрсөөр хучихад техникийн нөхөн сэргээлтийн гол зорилго оршино.

Мөн техникийн нөхөн сэргээлтэнд ашиглалтад өртөх шимт хөрсийг тусад нь хуулж хадгалах гэх мэт нөхөн сэргээлтийн бэлтгэл ажлууд, газрын гадарга болон уурхайг үер уснаас хамгаалах, уурхайд хүн, мал, амьтан, машин техник орж осолдохоос хамгаалах далан, шуудуу хийгдэнэ.

Уурхайн техникийн нөхөн сэргээлтээр дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

Үржил шимт өнгөн хөрсийг хуулах, тээвэрлэх ажил: Уурхайн ашиглалт болон овоолгын талбайд өртөх шимт хөрсийг хамгийн түрүүнд хуулж авна.

Үржил шимт өнгөн хөрсийг дунджаар 20-30 см зузаантайгаар хуулж биологийн нөхөн сэргээлт хийх талбайд буулгах эсвэл ажлын фронтын өрнөлтийн бус талд түр овоолго байгуулна. Шимт хөрсний түр овоолгын өндөр 2 м-ээс илүүгүй байх бөгөөд гадаргуу дээгүүр автосамосвал, бульдозер гэх мэт хүнд даацын тоног төхөөрөмж явахгүй байх шаардлагыг баримтлана.

Энэ ажлыг уулын инженер, маркшейдрүүд жил бүрийн уулын ажлын төлөвлөгөөнд бодитойгоор тусгах шаардлагатай ба шимт хөрсийг зөвхөн дулааны улиралд буюу 4, 5, 6 сард хуулна.

Техникийн нөхөн сэргээлтийг дараах стандартуудын дагуу хийнэ. Үүнд:

- ☆ Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томъёо, тодорхойлолт MNS 5914:2008
- ☆ Уул ордын үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал MNS 5915:2008
- ☆ Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS 5916:2008

Хөрс хуулалт болон техникийн нөхөн сэргээлтийн ажилд экскаватор, бульдозер, автосамосвалын хослол ажиллана.

Биологийн нөхөн сэргээлт: Техникийн нөхөн сэргээлтээр эвдрэлд орсон зам талбайг тэгшлэн, овоолгын хажууг орчны байдалтай нь зохицуулан хэлбэржүүлсний дараа биологийн нөхөн сэргээлт буюу ургамалжуулах ажлыг хийх шаардлагатай. Биологийн нөхөн сэргээлтийг “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS 5918:2000” стандартын дагуу гүйцэтгэнэ.

Цаашид ордын ашиглалтын улмаас эвдэрсэн газарт биологийн нөхөн сэргээлтийг төлөвлөгөөний дагуу цаг тухайд нь чанартай гүйцэтгэнэ. Биологийн нөхөн сэргээлтээр техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн газрын хөрсийг бордох, сайжруулах, ургамалжуулах, нөхөн сэргээсэн талбайг хамгаалах, арчлан тордох ажлууд хийгдэнэ. Биологийн нөхөн сэргээлтийг тухайн бүсийн онцлогт тохируулан холбогдох аргачлал, стандарт, дүрэм журмын дагуу гүйцэтгэх ба мэргэжлийн байгууллагаар гэрээлэн гүйцэтгүүлэх нь илүү үр дүнтэй байдаг.

Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг дараах стандартуудын дагуу хийж гүйцэтгэдэг. Үүнд:

- Уул ордын үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5917:2008
- Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5918:2008

Эрээний нүүрсний уурхай нь 2024 онд 0.65 га-д техникийн нөхөн сэргээлт буюу 435 мян.метр куб-ийн дүүргэлт хийгдсэнээр 2025 оноос эхний блок дуусах үед биологийн нөхөн сэргээлтийн бэлтгэл эхлэнэ.

ДОЛОО. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 10. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилго	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1.	Дүйцүүлэн хамгааллын нэмэлт судалгаа	Зэрлэг амьтдын зүйлийн ажиглалт мониторинг хийх, үр дүнгээр цаашид авах арга хэмжээг төлөвлөх	Үйлдвэрлэлийн нөлөөллийн бүсд			250.0	2024 оны 2-3 улиралд	
2.	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг төлөвлөх зардал	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг талуудын оролцоотойгоор төлөвлөх, холбогдох байгууллагаар батлуулах	Дүйцүүлэн хамгаалах газрын хэмжээнд				Жил бүр	
3.	Сумын холбогдох ажилтан нартай хамтран нутгийн иргэдийг оролцуулах	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Сайхан сумын ЗДТГ-тай зөвшилцөн тохирч төлөвлөгөөнд тусган аймгийн БОАЖГ-т хүргүүлэн хэрэгжүүлнэ.2023 онд тохирсон солбилцол бүхий /Шаалын ангархай/ талбайд эвдэрсэн 1 га газрыг нөхөн сэргээж холбогдох ажилтан иргэдийн хяналтанд өгнө	Сумын Байгаль орчины ажилтан болон нутгийн иргэдтэй хамтрах			800.0		
4.		Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, талаар гарын авлага товхимол хэвлүүлэх				200.0		
Нийт зардал						1250.0		

НАЙМ. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 11. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1.	Төсөл хэрэгжих уурхайн талбайн ойр, орчим болон нөлөөллийн бүсэд нутаглаж амьдардаг иргэд	-	Уурхайн тусгай зөвшөөрлийн талбайд малчин айл, өрх амьдардаггүй. Иймд 2023 онд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох ажил хийгдэхгүй.	-	-	0.0	2024 он	“Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 41 дүгээр зүйл
Нийт зардал						0.0		

ЕС. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 12. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөө-лөлд өртөх түүх, соёлын өвүүд	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1.	Археологийн дурсгал	Археологийн дурсгалуудыг хашиж хамгаалах	Уурхайн ашиглалтын талбайд нүдэнд ил харагдах түүх соёлын дурсгал илрээгүй.	-	-	-	2024 он	
2.	Палеонтологийн дурсгал	Уурхайн ашиглалтын явцад шинээр дурсгал илэрвэл холбогдох газруудад мэдэгдэн судалгааг цаг тухайд нь хийлгэх	Палеонтологийн судалгааг 2020 онд Стратиграфи-Палеонтологийн судалгааны төвөөр хийлгэсэн бөгөөд тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас эртний амьтан ургамлын чулуужсан үлдэгдэл илрээгүй.	-	-	-	2024 он	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль Газрын тухай хууль Ашигт малтмалын тухай хууль
Нийт зардал						-		

АРАВ. ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 13. Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1.	Аянга цахилгаан	Аянга зайлуулагчийн хэмжилтийг хийж мэргэжилийн байгууллагаар шалгуулан холболтыг шинэчилнэ.	Төслийн талбай	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр			Төсөл эхлэхийн өмнө нэг удаа	Ашигт малтмалын тухай хууль,
2.	Аадар бороо	Барилга байгууламжуудын зураг төсөл, чанарт цаг агаарын нөхцлүүдийг тусгах, уурхайг үерээс хамгаалсан далан байгуулах						Гамшгаас хамгаалах тухай хууль,
3.	Шороон шуурга	Уурхайд онцгой байдлын журам боловсруулж мөрдөж ажиллах						Галын аюулгүй байдлын тухай хууль,
4.	Үер	Гадаргын усны урсцыг өөрчлөх, үерийн далан шуудуу татах, хүмүүст үерийн анхааруулга өгч хүний амь нас, эд хөрөнгийг хамгаалах						Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль,
5.	Халдварт өвчин	Халдварт өвчний үед ажилчдыг хамгаалах хэрэгсэл/амны хаалт г.м/-ээр хангах, хөл хорио тогтоох, цаашлаад уурхайн ажлыг зогсоох хүртэл арга хэмжээ авах						
6.	ШТМ болон химийн аюултай бодис асгаргах	Ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалт зэрэгт анхаарал хандуулж холбогдох журам боловсруулан мөрдөж ажиллах шаардлагатай						Төсөл хэрэгжих бүс нутаг
Нийт зардал						150.0		

№	Хийгдэх ажил	Хэрэгжүүлэх хугацаа, төсөв, мян.төг		
		2024	2025	2026
1	<p>Химийн бодис хадгалалт:</p> <p>- Уурхайд ашиглах шатах тослох материалууд болон тэсрэх бодисын агуулахын аюулгүй байдлыг хангахын тулд агуулахад засвар үйлчилгээ хийх, химийн бодисын эргэлтийг хянах зэрэгт анхаарч ажиллах</p>	150.0	300.0	300.0
2	<p>Аюулгүй ажиллагааг хангах:</p> <p>- Химийн гаралтай бүтээгдэхүүнийг хэрэглэхдээ сав баглаа боодол дээрх тэмдэглэгээ болон ашиглалтын үед анхаарах асуудлуудыг ажилчдад мэдээлэл өгөх</p> <p>- Химийн бодисын аюулгүй ажиллагааг хангахын тулд Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хуулийн дагуу химийн аюултай бодисын ашиглалт, зарцуулалтад дотоод хяналт тавих</p> <p>- Химийн хорт болон аюултай бодис ашиглахад тавих үндсэн шаардлагуудыг хангаж ажиллах</p>	50.0	150.0	150.0
3	<p>Химийн бүтээгдэхүүний хог хаягдлыг зайлуулах:</p> <p>- Уурхайн ашиглалтын явцад гарч буй химийн бүтээгдэхүүний сав баглаа боодлын хаягдлууд болон хугацаа нь дууссан болон ашиглагдахгүй хаягдлуудыг мэргэжлийн байгууллагад нийлүүлж устгалд оруулах</p>	50.0	100.0	100.0
4	<p>Химийн бодисын эрсдлийн үед авах арга хэмжээ:</p> <p>Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль /2006.05.25/, БОАЖС, ЭМС, ОБЕГ-ын даргын 2009 оны 02 сарын 03-ны өдрийн 28/40/29 дүгээр хамтарсан тушаалын нэгдүгээр хавсралт “Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам”, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль /2008.05.22/, Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль /2013.01.31/-ийн шинэчилсэн найруулга зэргийг үйл ажиллагаандаа дагаж мөрдөх</p>	-	-	-
Нийт дүн, мян.төг		250.0	550.0	550.0

АРВАННЭГ. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 14. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмж их нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгж үүлэх хугацаа	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1	Ахуйн	Хогийг анхан шатанд нь ангилан ялгаж дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлын хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	4-10 сард	
3		Зориулалтын хогийн савнуудыг тусгай талбайд байрлуулж, битүүмжлэл сайтай байлгах	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	6-8 сард	
4		Хог хаягдлыг зохистойгоор хаяж байгаа эсэхэд тогтмол хяналт тавьж, ажлын байрны шалгалт тогтмол явуулах, ажилчдад заавар зөвлөмж өгөх	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	4-10 сард	
5		Хог хаягдал зайлуулах гэрээг Сайхан сумын ЗДТГ-тай байгуулах	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	2-р улиралд	
6	Үйлдвэрийн	Уурхайн үйлдвэрлэлийн хаягдлыг дотоод овоолгод дарж булаах	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	4-10 сард	
7	Шингэн хаягдал	Ахуйн гаралтай шингэн хаягдлыг био бэлдмэлээр тогтмол ариутгаж байх, 2023 оноос шингэн хаягдлыг байгаль орчинд халгүй зайлуулах арга хэмжээг сонгон хэрэгжүүлнэ.	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	4-10 сард	
8	Аюултай	Уурхайн машин механизмаас гарах тос тосолгооны материалын сав хуванцрыг битүүмж сайтай газарт түр хадгалж боловсруулах үйлдвэрт тушаах	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	4-10 сард	
9		Хаягдал дугуй болон төмрийн хаягдлыг ангилан ялган цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх	Уурхайн хэмжээнд	-	-	-	-	4-10 сард	
Нийт зардал								250.0	

АРВАНХОЁР. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Хүснэгт 15. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Байгаль орчны бүрдлүүд	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Тайлбар	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
1	Агаар	Тоосжилт /PM ₁₀ , PSM, PM _{2.5} /, Гадаад болон дотоод орчны дуу чимээ, доргио, чичиргээ, Ажлын байрны эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүд /тоос, дуу чимээ, гэрэлтүүлэг, чийгшил болон физик бохирдлын түвшин/, Бохирдлын цэгэн эх үүсвэр /O ₂ , SO ₂ , NO ₂ , CO/	Салхины зонхилох чиглэл, эх үүсвэрүүдийн байршил /уурхайн ам, тээврийн зам, овоолго, тосгон г.м/ нөлөөллийн түвшин зэрэгт тулгуурлан уурхайн орчим дахь агаар бохирдулагчийн тархалтыг гаргахад төлөөлөх чадвартай нийт цэгүүдэд	Хөндлөнгийн хяналт шинжилгээ	Жилд 1 удаа		400.0	Мэргэжлийн байгууллага, мэргэжлийн шинжээчээр хийлгэх	MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 3113:1981 агаар мандлын бохирдлыг хэмжих аргачлалын ерөнхий шаардлага, MNS 3384:1982 Агаар мандал-Агаарын дээжлэлт шинжилгээ, бусад стандартууд
2	Гадаргын болон газрын доорх ус	Физик, химийн бүрэн шинжилгээ	Уурхайн гүний худаг	Дотоодын хяналт шинжилгээ	Улиралд 1 удаа	-	50.0		Ундны усны стандарт MNS 900:2018
4	Хөрсөн бүрхэвч	Хүнд металл, агрохимийн үзүүлэлт, эрүүл ахуй	Ажилчдын хотхон, үйлдвэр, уурхайн орчимд	Хөндлөнгийн хяналт шинжилгээ	жилд 1 удаа	-	100.0		Хөрсний чанарын стандарт MNS 5850:2019
5	Ургамлан нөмрөг,	Ургамлын төрөл зүйл, бүрхэц %	БОННУ-д тусгагдсанаар				=	=	Батлагдсан арга

Булган аймгийн Сайхан сумын нутагт байрлах MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Эрээний нүүрсний уурхайн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

	амьтны аймаг						зүйн дагуу
6		Амьтны төрөл зүйл, тоо толгой, шилжилт хөдөлгөөн	БОННУ-д тусгагдсанаар	=	=		Батлагдсан арга зүйн дагуу
Нийт					550.0		

АРВАНГУРАВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 16. Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2024 он				
			сар	сар	сар		
1.	ТЭЗҮ-ийг баримтлаж ажиллах	-	-	-	Захирал	Эрээний нүүрсний ордын өмнөд хэсгийн IV-VII хайгуулын шугамын хоорондох чулуун нүүрсний ордыг ашиглах ТЭЗҮ-2021 Байгаль хамгаалах тухай хууль,	
2.	БОННУ-ний тайланд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах зөвлөмжийг мөрдөж ажиллах	-	-	-	Уурхайн дарга		
3.	Ашигт малтмал ашиглах үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах	-	-	-	ХАБ-ын инженер		
4.	Ашигт малтмал ашиглах үйл ажиллагааны тайлан	-	-	-	БО-ны ажилтан		
5.	Аваар устгах төлөвлөгөө	-	-	-	Уулын инженер		
6.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн дэглэмийг мөрдөх, хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах <ul style="list-style-type: none"> ➤ ХАБЭА хяналт шалгалтын журмаар ХАБЭА I. II. III шатны үзлэг шалгалтыг хийж, илэрсэн зөрчлүүдийг арилгах арга хэмжээ авах ➤ Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн хугацаат үзлэг, шинжилгээнд хамруулах ➤ Шинээр ажилд орох гэж буй хүнийг эмнэлгийн урьдчилсан үзлэгт оруулах ➤ хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн 3-н 	300.0				Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 10. ¹ -дэх заалт; Байгаль орчны аудит хийх эрх олгох журам, БОАЖС-ын 2019 оны А/809 тоот тушаал, Газрын тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль	

Булган аймгийн Сайхан сумын нутагт байрлах MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Эрээний нүүрсний уурхайн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

	<p>шатлалт зааварчилга өгч, шалгалт авч ажилд оруулах</p> <p>➤ Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчнөөр өвчлөгсдийн судалгааг нарийн гаргаж, урьдчилан сэргийлэх/нормын сүү, ундаагаар хангах/ болон тэдгээрийг эмчлэх, сувилах</p> <p>Ажлын байрны эрүүл ахуйн дэглэмийг чанд сахих</p>				БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам, БОАЖС-ын 2019 оны А/618 тоот тушаал
7.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээ авах, галын буланг шинэчлэх /ХАБ-ын булан, санамж, плакат, галын булан, богино долгионы радио станц/	150.0			
8.	Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт жил бүр тогтмол хамруулан хувь хүний хамгаалах хэрэгслээр тогтмол хангах, хордлого тайлах хүнс бэлдмэлээр хангаж байх	Осол эрсдлийн МТ-нд тусгагдсан	4-10 сард	Уурхайн дарга	
9.	Эмнэлгийн анхны тусламжийн буланг шаардлагатай эм хэрэгслээр хангах /эмнэлгийн анхны тусламжийн хэрэгсэл, машин бүрт эмийн сан/	-			
10.	Гал түймрийг унтраах багаж хэрэгслэлд үйлчилгээ хийх	-	-	ХАБ-ын инженер Уулын инженер	
11.	Орон нутагтай байгаль хамгаалах ажилд хамтран ажиллах, нутгийн иргэдийг байгаль хамгаалахад татан оролцуулах	200.0	-	БО-ны ажилтан	
12.	Ажилчдын байгаль орчны мэдлэгийг сайжруулах сургалт зохион байгуулах:				

Булган аймгийн Сайхан сумын нутагт байрлах MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Эрээний нүүрсний уурхайн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ажилд шинээр орж буй ажилчдад байгаль орчны бодлого, хууль эрхзүйн дүрэм, журмуудыг танилцуулах, байгаль орчныг хамгаалах талаар мэдээлэл өгөх ➤ Уурхайн ажилчдад хог хаягдлыг ангилан ялгах, дахин ашиглагдах хог хаягдлын талаар ойлголт өгөх, сургалт зохион байгуулах ➤ Байгаль орчныг хамгаалах талаар мэдээллийн самбар хийж байршуулах 					
13.	Байгаль орчны аудитыг 2 жил тутамд мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагатай хийх гэрээний дүнгээр	Уурхайн ашиглалтын 2 дахь жил буюу 2024 онд			Байгаль орчны ажилтан
14.	Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааг 5 жил тутамд хийлгэх		2026 онд			Байгаль орчны ажилтан
15.	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө ба тайлан боловсруулах		10	-	12	Байгаль орчны ажилтан
Нийт зардал		650.0				

ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Илчит металл” ХХК жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар Булган аймгийн Байгаль орчны газар болон БОАЖЯ-нд тайлан хүргүүлнэ. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд орон нутгийн байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, байгаль хамгаалагч, засаг дарга, тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд хяналт тавьж оролцоно.

Булган аймгийн Сайхан сумын нутагт байрлах MV-014228 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Эрээний нүүрсний уурхайн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

“Илчит металл” ХХК нь төсөл хэрэгжих сумын удирдлага болон багийн иргэдийн хуралд БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулгыг жил бүр хийнэ. БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 17. БОМТ-ий хэрэгжилтийг тайлагнах хуваарь

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, мян.төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт	Тухайн жил төлөвлөсөн ажлаа хэрхэн гүйцэтгэсэн, түүний үр дүнг тайлан хэлбэрээр танилцуулна. Тайлан нь ажлын гүйцэтгэл, үр дүнтэй холбоотой фото зургаар баталгаажуулсан байна.	Жилийн эцэст 12 сарын 01-ний дотор	-	Уурхайн дарга, Байгаль орчны ажилтан	УБ хот, БОАЖЯ
1	Булган аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газар	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт		4-р улиралд 11 сарын 01-ний дотор	-	Байгаль орчны ажилтан	Урхайн талбай, Булган аймгийн БОАЖГ
2	Сайхан сумын ЗДТГ-г	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт		3-р улиралд	50.0	Уурхайн дарга, Байгаль орчны ажилтан	Сайхан сумын төв
3	Сайхан сумын 6-р багийн Иргэдийн нийтийн хуралд	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт		3-р улиралд	150.0	Байгаль орчны ажилтан	6-р багийн төв
Нийт					200.0		

**АРВАНТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
2024 ОНЫ НИЙТ ТӨСӨВ**

Хүснэгт 18. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төсөв

№	Зардлын ангилал	Зардал, мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	1120.0
2	Техникийн нөхөн сэргээлт	200.0
3	Биологийн нөхөн сэргээлт	-
4	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	1250.0
5	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ	-
6	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
7	Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	150.0
8	Химийн бодисын эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	250.0
9	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	250.0
10	Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр	550.0
11	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	650.0
12	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах	200.0
Нийт төсөв, мян.төг		4620.0

“Илчит металл” ХХК-ийн Эрээний нүүрсний уурхайн ордны 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт **4620.0** мянган төгрөг зарцуулах урьдчилсан тооцоо гарч байна.